

Sprawozdanie

komisyi przemysłowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego, o wniosku posła Rutowskiego i towarzyszy, co do ulg w dodatkach do podatków dla krajowych przedsiębiorstw przemysłowych.

Wysoki Sejmie!

Pomiędzy środkami, jakich Wysoki Sejm chwycił się celem rozbudzenia przedsiębiorczości przemysłowej w kraju naszym, podniesienia istniejących i zakładania nowych zakładów przemysłowych, zajmują ważne miejsce ulgi podatkowe. W granicach kompetencyi swojej Sejm, idąc za przykładem innych krajów w dawniejszych i dzisiejszych czasach, zapewnił ustawą z dnia 20. stycznia 1886 Dz. u. kr. N. 17 „O uwolnieniu nowo powstających zakładów przemysłowych od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych“ — zakładom przemysłowym, które zostaną założone do końca r. 1894 a wprowadzającym do kraju określony ustawą szereg gałęzi przemysłu dotąd w kraj nieistniejących, oraz zakładom przemysłowym z gałęzi w kraju istniejących, również ustawą określonych, jeżeli założone będą według wymagań dzisiejszego stanu techniki, jeżeli obliczone będą na większy przerób surowego materiału i zatrudnią większą liczbę robotników, uwolnienie od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych na okres dziesięciu lat, licząc od dnia otwarcia nowo-powstającego zakładu.

Ustawa nie była dostatecznie promulgowaną, nie była dość powszechnie znaną nawet w kraju naszym, a zupełnie nieznaną za granicami kraju, zawierała niektóre niedostatki, nie dziw też, że liczba tych przedsiębiorstw, które dotąd z niej korzystały, mimo znakomitej ulgi podatkowej, jaką przynosi, jest niewielka. Ale jednak korzysta z niej n. p. fabryka angielskiego kwasu siarkowego w Gorlicach, będąca własnością spółki akcyjnej pod firmą: „Zakłady górnicze i przemysłowe dawniej J. Daw. Starcka“, arekksiążęca fabryka angielskiego kwasu siarkowego w Sporyszu (pow. żywiecki), fabryka sukna w Kętach, własność Franciszka Zajączka, pierwsza galicyjska fabryka olei mineralnych smarowych Łączyńskiego i Zinsa w Grybowie, fabryka cementu portlandzkiego w Ciężkowicach pod Chrzanowem, własność austriackiego Towarzystwa akcyjnego.

Ustawa krajowa z dnia 20. stycznia 1886 o ulgach podatkowych nie jest jednak zupełną. Zapewnia ona znakomite korzyści jedynie nowopowstającym zakładom przemysłowym, już to z gałęzi przemysłu w kraju istniejących, już to z gałęzi już zaprowadzonych, a pomija zakłady przemysłowe istniejące, które przez zapewnienie im ulg podatkowych mo-

głyby zaprowadzić ulepszenia teczniczne, motory mechaniczne, rozwinąć przedsiębiorstwo do rozmiarów zapewniających znaczny przerób surowego materiału, zatrudnienie znacznej liczby robotników, zaprowadzić dodatkowo inne gałęzie przemysłu.

Moment ten w projekcie Wydziału krajowego, przedłożonym Wysokiemu Sejmowi w r. 1884, a który służył za podstawę do uchwalenia ustawy z dnia 20. stycznia 1886 nie został pominięty, ale przeciwnie, projekt ten zapewniał zakładom przemysłowym w kraju istniejącym, któreby wprowadziły najnowsze urządzenia fabryczne, powiększyły znacznie zdolność produkcyjną fabryki, uwolnienie od całej zwyczajki dodatków do podatków, któreby wypadły do zapłaty wskutek zwiększenia przedsiębiorstwa przemysłowego. Jednakowoż ówczesna komisya budżetowa, której Wysoki Sejm wniosek ten do sprawozdania przekazał, przychyliła się do pierwszej części, odnoszącej się do nowych zakładów przemysłowych, zaś co do drugiej, obejmującej zakłady istniejące, ale rozszerzone, udoskonalone, uznała, iż „sprawa ta wymaga jeszcze dokładniejszego zbadania“ i dla tego tylko „nie mogła komisya już teraz z oświadczyć się za uwolnieniem tych zakładów“.

Doświadczenie, jakie można było zrobić od uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 23. października 1884, która stała się ustawą krajową dnia 20. stycznia 1886, dowiodły, że należy koniecznie ustawę tę w powyższym kierunku rozszerzyć, gdyż posiadamy w kraju naszym w zaczątkach, w drobnych rozmiarach, niedostatecznie urządzone ale istniejące przeciw szeregi zakładów przemysłowych, które przez zapewnienie krajowej pomocy w rozmaitej formie mogłyby się rozwinąć na większą skalę, i stać się czynnikiem w gospodarstwie krajowym niemałego znaczenia. Doświadczenie też rezultatów osiągniętych przez ustawodawstwo w innych krajach, zwłaszcza na Węgrzech i w Rumunii wskazuje, że ta droga jest wskazana.

Na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z dnia 21. października 1889 wniósł p. Rutowski i towarzysze projekt ustawy zmieniający ustawę z dnia 20. stycznia 1886 w powyższym kierunku. Wniosek ten wraz z kilku rozsolucjami przekazał Wysoki Sejm swojej komisji przemysłowej do sprawozdania.

Komisya opracowała sprawozdanie z wnioskami, które jednak już nie przyszło pod obrady, i wraz z innymi niezalatwionymi wnioskami zostało przekazane Wydziałowi krajowemu.

Wydział krajowy, zasiągnawszy opinii krajowej komisji przemysłowej, sprawę wszechstronnie zbadał. Rezolucye komisji przemysłowej na wniosek p. Rutowskiego, dotyczące promulgowania ustawy o ulgach podatkowych, od razu i w bardzo obszernej mierze, wykonał, podając do wiadomości w kraju i zagranicą zapomoćą najodpowiedniejszych czynników.

Zaś co do rozszerzenia ustawy samej, Wydział krajowy projekt zasadniczo przyjął, wprowadził niektóre zmiany bardzo odpowiednie i ulepszył pod względem kodyfikacyjnym. Najważniejszą zaś zmianą jest następująca:

Sprawozdanie komisji przemysłowej z dnia 21. listopada 1889 oprócz ustawy zawierało następujące rezolucye:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby przy pomocy krajowej komisji dla spraw przemysłowych zbadał i na najbliższą sesję sejmową przedłożył wnioski, ewentualnie projekta do ustaw w przedmiocie:

a) Uwolnień od wszystkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych na szereg lat dla nowo powstających i rozwijających się spółek surowcowych, magazynowych i produkcyjnych, mających na celu rozwój przemysłu krajowego i zbytu krajowych wyrobów, a to spółek powstałych na zasadzie ustawy o stowarzyszeniach.

b) Uwolnień od wszystkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych na szereg lat dla towarzystw akcyjnych, któreby powstały w kraju na polu przemysłu krajowego i handlu wyrobami przemysłu krajowego.

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby przy pomocy krajowej komisji dla spraw przemysłu zbadał, czy i pod jakimi warunkami mógłby kraj zachęcić do zakładania fabryk, gdyby zapewnił

większym przedsiębiorstwom, zdolnym ożywić produkcję krajową, pomoc kraju lub i inne ułatwienia w zakładaniu i utrzymywaniu dojazdów fabrycznych od fabryk do dróg bitych i kolei żelaznych.

Zasięgnąwszy opinii krajowej komisji przemysłowej Wydział krajowy w myśl tych rezolucyj, włożył już w ustawę samą ulgi podatkowe dla spółek surowcowych, magazynowych i produkcyjnych, oraz dla akcyjnych spółek i dla przedsiębiorców przemysłowych.

Zajmował się też Wydział krajowy i ostatnią rezolucją sejmowej komisji przemysłowej co do pomocy kraju lub innych ułatwień w zakładaniu i utrzymywaniu dojazdów fabrycznych od fabryk do dróg bitych i kolei żelaznych, jednakowoż ze względu na trudności, jakie ta sprawa wobec obowiązującej ustawy drogowej, i innych w sobie zawiera, postanowił „na razie“ żadnych w tym kierunku wniosków nie przedstawiać.

Wydział krajowy przedłożył Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie z dnia 3. października 1890 zawierające projekt „ustawy o uwolnieniu zakładów i spółek przemysłowych tudzież przemysłowych towarzystw akcyjnych od dodatków do podatków.“

Komisja przemysłowa zbadawszy projekt, nie widzi powodu wprowadzenia jakiegokolwiek zmiany, a pragnąc, by znakomite ulgi podatkowe, bo uwolnienie od wszystkich dodatków do podatków prócz państwowych, jak najrychlej dostały się w udziale przedsiębiorstwom przemysłowym istniejącym, które rozwiną się pod względem technicznym i ekonomicznym i pobudziły przedsiębiorczość prywatną i zbiorową do zakładania nowych przedsiębiorstw, nie podnosi rezolucji komisji przemysłowej z r. 1889 i wnosi:

Wysoki Sejm raczy załączoną ./- ustawę uchwalić.

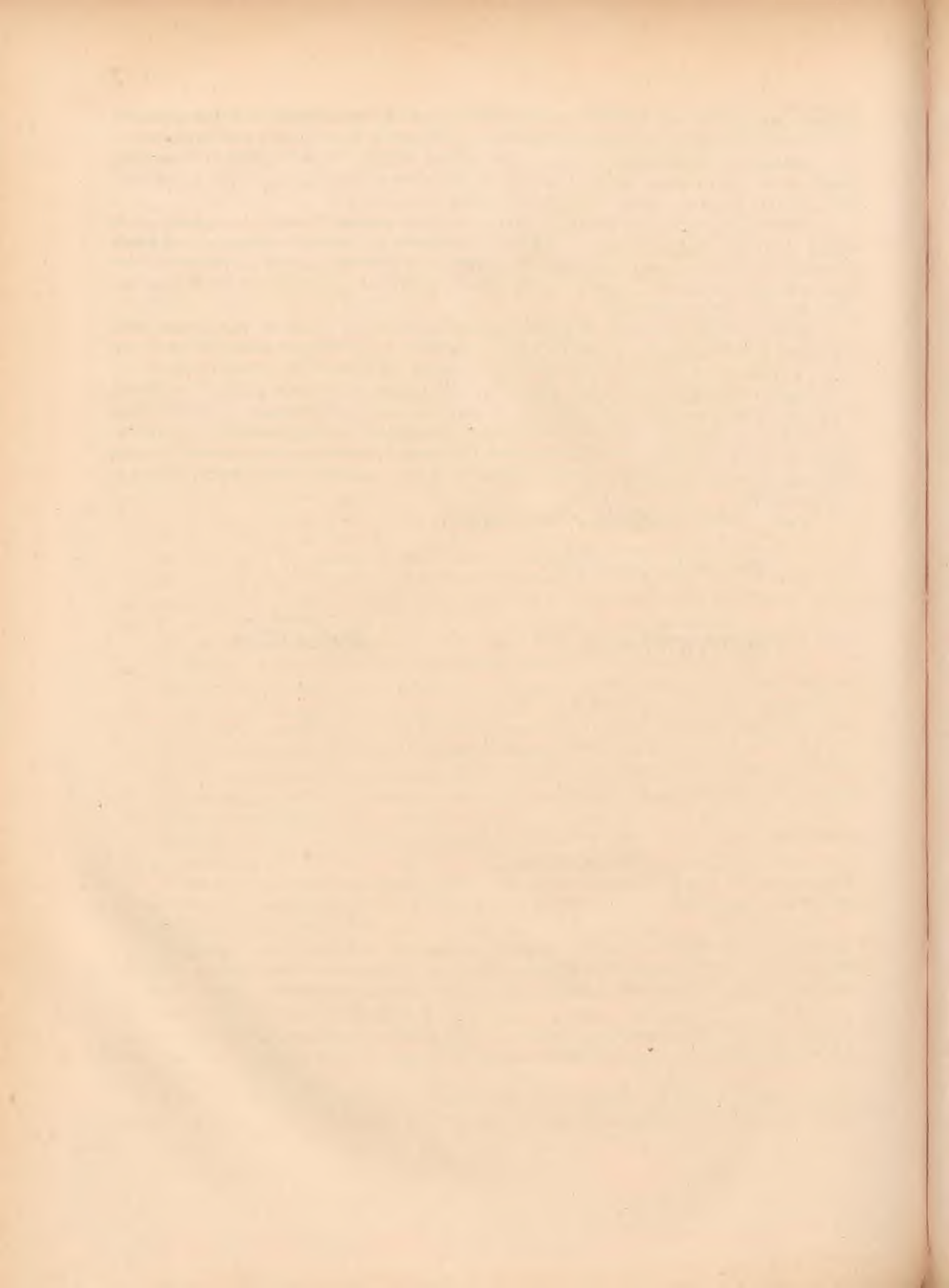
Lwów dnia 13. listopada 1890.

Przewodniczący

Czartoryski m. p.

Sprawozdawca :

Rutowski m. p.

U s t a w a

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o uwolnieniu zakładów i spółek przemysłowych, tudzież przemysłowych towarzystw akcyjnych od dodatków do podatków.

Zzgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje :

§. 1.

Od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych uwolnione będą następujące zakłady przemysłowe, które w przeciągu 10 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem założone zostaną;

1. wszelkie zakłady przemysłowe, mające na celu wyrób takich przedmiotów, które do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy jeszcze w obrębie Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wyrabiane nie były.

2. Zakłady przemysłowe z gałęzi przemysłu w kraju istniejących, jeżeli będą założone według wymagań najnowszego stanu techniki, obliczone na większy przerób surowego materiału lub półfabrykatu i zatrudniać będą większą liczbę robotników, a mianowicie: zakłady przemysłowe dla wyrobu cementu, wapna hydraulicznego, fajansu, majolik, wyrobów kamionkowych, felcowanych dachówek z gliny, rur drenowych, cegieł ogniotrwałych; zakłady dla wyrobu ciekłych i stałych smar z olejów mineralnych, przerobu mazi pogazowych na asfalt sztuczny albo na środki desinfekcyjne, wyrobu farb anilinowych, zakłady dla wyrobu urządzeń i aparatów gorzelnianych oraz browarniczych, maszyn parowych, maszyn i narzędzi rolniczych, narzędzi wiertniczych; fabryki powozów, lin drucianych, lamp naftowych; fabryki narzędzi i przyrządów pożarnych, sikawek, wozów ratunkowych; zakłady dla wyrobu kalafonii i przerobu odpadków drzew szpilkowych, olejków eterycznych; fabryki fortepianów i innych instrumentów muzycznych; zakłady dla wyrobu cellulozy, zakłady przemysłowe tkackie z lnu, konopi, bawełny, juty, zatrudniające w obrębie zakładów najmniej 10 ręcznych krosien tkackich, zakłady przemysłowe tkackie z wełny lub jedwabiu zatrudniające w obrębie zakładu najmniej 6 krosien tkackich; zakłady blichu i apretury zdolne przerobić najmniej 20,000 sztuk płótna rocznie; zakłady apretury sukna zdolne przerobić rocznie najmniej 1.000 sztuk sukna lub innych wyrobów wełnianych; farbiarnie wyrobów tkackich drukarnie wyrobów tkackich; zakłady dla wyrobów pończoszkowych, zatrudniające najmniej 15 warsztatów; zakłady garbarskie dla wyrobu skór podesz-

wianych, saków, skór cielęcych matowych, czarnych, szarych, zamszów, kidów, skór lakierowanych; zakłady białoskórnice, zakłady przemysłowe dla wyrobu świec stearynowych, parafinowych, cerezynowych, fabryki mydła, zdolne przerobić najmniej 1.000 cetnarów tłuszczów roślinnych lub zwierzęcych; fabryki karuku i żelatyny; fabryki krochmału, dekstryny, przerobów mącznych; fabryki szkła, szlifiernie szkła, fabryki kwasu siarkowego; zakłady dla wyrobu surogatów kawy obliczone na przerób produktu najmniej z 50 morgów roślin okopowych; fabryki cukru buraczanego.

§. 2.

Zakłady przemysłowe już istniejące, a należące do gałęzi przemysłu powyżej w §. 1 ustępie 2 wymienionych — jeżeli w ciągu 5 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy zaprowadzą wydoskonalone urządzenia techniczne według wymagań najnowszego stanu techniki i rozszerzą przedsiębiorstwo tak, że będą zdolne przerabiać większą ilość surowego materiału lub półfabrykatu i zatrudniać większą ilość robotników — zostaną uwolnione od całej nadwyżki wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych, jakaby przypadła do zapłaty wskutek powiększenia przedsiębiorstwa.

§. 3.

Uwolnione będą od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych następujące spółki na podstawie ustawy z d. 9. kwietnia 1873. (L. 70 Dz. u. p.) zawiązane:

- a) spółki surowcowe, mające na celu nabywanie surowych materiałów lub półfabrykatów wyłącznie na użytek należących do spółki rzemieślników i przemysłowców, którzy tych materiałów do swoich wyrobów potrzebują;
- b) spółki magazynowe, założone celem sprzedaży we wspólnym lokalu wyrobów przemysłowych, wyłącznie tylko przez członków spółki wyrabianych;
- c) spółki produkcyjne, których członkowie pracują we wspólnym, z kapitału spółki założonym warsztacie, tudzież takie, które członkom spółki rozdają roboty do domów.

§. 4.

Uwolnione będą od wszystkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych towarzystwa akcyjne, mające na celu prowadzenie przedsiębiorstw przemysłowych w obrębie Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, które zostaną założone w przeciągu 10 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, jeżeli będą miały urzędową swą siedzibę w kraju, jeżeli ich wpłacony kapitał akcyjny wynosić będzie najmniej 250.000 zł. w. a., zatrudniać będą najmniej 60 robotników, a zakład swój przemysłowy urządzą odpowiednio do wymagań najnowszego stanu techniki.

§. 5.

Wszelkie powyżej w §§. 1—4 przyznane uwolnienia od podatków będą obowiązywać na przeciąg 10 lat, licząc od początku tego kwartału w którym podanie o uwolnienie wniesionem zostało.

Gdyby jednak w ciągu tego 10-letniego okresu zakład przemysłowy, spółka lub towarzystwo akcyjne utraciło warunki w §. 1 ustęp 2 i w §§. 2, 3 i 4 niniejszej ustawy określone, od których zawisłem jest uwolnienie od dodatków, natenczas Wydział krajowy może cofnąć udzielone uwolnienie na resztę 10-letniego okresu.

§. 6.

O zastosowaniu niniejszej ustawy do zakładów przemysłowych, spółek i towarzystw akcyjnych, rozstrzyga w każdym poszczególnym wypadku Wydział krajowy ostatecznie i ogłasza swoją uchwałę w gazecie urzędowej.

§. 7.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia, a równocześnie traci moc obowiązującą ustawa z dnia 20. stycznia 1886 (Nr. 17. dz. ustaw i rozporządzeń krajowych).

Wszakże uwolnienia od dodatków, które na podstawie ustawy z dnia 20. stycznia 1886. (Nr. 17 dz. ust. i rozporządzeń krajowych) orzeczone zostały, zachowują w całości swoją moc obowiązującą.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy polecam Moim Ministrom skarbu i spraw wewnętrznych.
